

Vergaderjaar 1993–1994

23 046**Wijziging van de Wet op de loonbelasting 1964, de Wet op de vermogensbelasting 1964, de Successiewet 1956, de Wet op de inkomstenbelasting 1964, de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en de Coördinatiewet Sociale Verzekering naar aanleiding van de herziening van het fiscale regime voor onderhoudsvoorzieningen en bepaalde spaarvormen in de inkomstenbelasting (Aanpassing van de Wet op de loonbelasting 1964 en andere wetten aan Brede Herwaardering)****Nr. 10****NOTA NAAR AANLEIDING VAN HET EINDVERSLAG**

Ontvangen 14 juni 1994

Inhoudsopgave

1.	Algemeen	1
1.1.	Inleiding	1
1.2.	Regime pensioen-BV	3
1.3.	Ingezonden brieven en dergelijke	4
2.	Loonbelasting	8
2.1.	Pensioenaanspraken	8
2.2.	Flexibele pensionering	13
2.3.	Stamrechtvrijstelling	13
2.4.	Regime aanspraak belast – uitkering vrij	15
2.5.	Samenhang tussen de Pensioen- en spaarfondsenwet en de afkoop van pensioenrechten	17
3.	Vermogensbelasting	17
4.	Successierecht	18
5.	Coördinatiewet Sociale Verzekering	19
6.	Algemene ongevallenverzekeringsspolissen	19

1. Algemeen**1.1. Inleiding**

Wij betreuen het dat de leden van de verschillende fracties in het algemeen veel moeite blijven houden met een enkel onderdeel van het onderhavige wetsvoorstel. Wel kunnen de leden van de verschillende fracties tot ons genoegen instemmen met andere elementen van het wetsvoorstel. Op de diverse aspecten die in het eindverslag over deze andere elementen worden aangesneden, komen wij in het vervolg van deze nota terug.

Het onderdeel waar het meeste bezwaar tegen bestaat, is de uitsluiting van het «eigen» pensioenlichaam als fiscaal gefacilieerde «verzekeraar». In het vervolg van deze nota zetten wij uiteen op welke wijze wij aan de geformuleerde bezwaren tegemoet kunnen komen. Daaraan voorafgaande gaan wij in op enkele elementen van meer algemene aard. Daarbij valt in de eerste plaats te denken aan flexibilisering van pensioenregelingen. Aan dit onderwerp wordt door de leden van de verschillende fracties aandacht geschonken. De eerste ondergetekende heeft over dit onderwerp op 11 april 1994 reeds een brief gezonden aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II 1993/94, 23 046, nr. 9), die onder meer ingaat op hetgeen door de verschillende fracties naar voren is gebracht. In dit kader is het van belang dat het onderhavige wetsvoorstel beoogt de op het huidige tijdsgewricht afgestemde voorwaarden te scheppen voor een optimaal fiscaal pensioenregime. Voorts is daarbij van belang dat flexibilisering zich eenvoudiger laat inpassen in een systeem met waarborgen voor een betrouwbare afwikkeling van de belastingheffing, dan in een systeem dat het de belanghebbende onder omstandigheden mogelijk maakt aan het pensioenkapitaal geheel of gedeeltelijk een andere aanwending te geven dan die van oudedags- of nabestaandenvoorziening. De discussie over flexibilisering kan derhalve pas worden afgesloten wanneer het pensioenregime voldoende fundament daarvoor heeft gekregen.

De leden van de CDA-fractie, die kunnen instemmen met onze stelling dat het niet zo kan zijn dat de schatkist grote bedragen aan loonbelasting derft vanwege de fiscale faciëring van pensioenen als niet redelijkerwijs is zeker gesteld dat over de pensioentermijnen te zijner tijd zal worden geheven, merken op dat naar hun inzicht hierbij het verschijnsel pensioen-BV nauwelijks een rol speelt. Wij delen deze mening niet. Gelet op de grote beschikkingsmacht van de directeur-grotoaandehouder over zijn eigen pensioenlichaam, menen wij dat er een serieus gevaar dreigt dat de desbetreffende gefacilieerde pensioengelden te zijner tijd niet in de Nederlandse belastingheffing kunnen worden betrokken, en evenmin op regelmatige wijze in een adequate buitenlandse belastingheffing.

De leden van de CDA-fractie achten onze stelling dat de fiscus bij de eigen pensioen-BV alleen de slechte risico's heeft niet juist. Zij wijzen in dit verband op de te belasten sterftewinst, die niet anders is dan bij pensioen dat in eigen beheer is ondergebracht bij een werkmaatschappij. Wij bespeuren hier een misverstand, dat wij gaarne willen wegnemen. Het gaat ons niet zozeer om het belasten van de sterftewinst, waar deze leden op wijzen. Ervan uitgaande dat het desbetreffende pensioenlichaam aan de heffing van de vennootschapsbelasting is onderworpen, is er op dit punt inderdaad geen onderscheid tussen een eigen pensioen-BV en een werkmaatschappij. Als de pensioen-BV haar vestiging naar het buitenland verplaatst, is het doorgaans niet mogelijk de sterftewinst hier te belasten. Hierbij zij aangetekend dat het relatief eenvoudig is een pensioen-BV naar het buitenland te verplaatsen. Bij een evenredige verdeling van de risico's tussen fiscus en pensioenlichamen heeft ons echter primair een ander soort risicoverdeling voor ogen gestaan. Het gaat in onze opvatting enerzijds om het risico dat de fiscus loopt inzake de vraag of de uitkeringen te zijner tijd in de heffing kunnen worden betrokken, anderzijds om het risico van belanghebbenden of het pensioenlichaam in staat is zijn pensioenverplichting na te komen. Ingeval het pensioen in eigen beheer is ondergebracht bij een werkmaatschappij lopen beide partijen risico, maar als het is ondergebracht in een eigen pensioenlichaam loopt uitsluitend de fiscus risico. Indien zulk een werkmaatschappij verlies lijdt, is de kans immers groot dat de belanghebbende geen of een lagere pensioenuitkering zal ontvangen. Gelet op de verdeling in dit geval van de risico's tussen fiscus en belanghebbende en het maatschappelijk belang dat het pensioenvermogen kan hebben als financieringsbron voor de onder-

neming, is in het wetsvoorstel een uitzondering gemaakt voor pensioenen in eigen beheer die zijn ondergebracht bij een werkmaatschappij.

De leden van de CDA-fractie menen een misverstand te bespeuren bij ons commentaar op de door deze leden in het voorlopig verslag naar voren gebrachte gedachte dat in de overeenkomst, te sluiten tussen de pensioen-BV en de werkmaatschappij, moet worden geregeld dat de financiële gevolgen van voor- of natijdig overlijden voor rekening blijven van de werkmaatschappij. In ons commentaar op deze gedachte zijn wij er klaarblijkelijk ten onrechte van uitgegaan dat het risico van voortijdig overlijden in de pensioen-BV terecht zou komen. In zoverre is er inderdaad een misverstand geweest. Dit neemt niet weg dat onze overige bezwaren tegen de gedachte van deze leden nog onverkort gelden. Niet alleen worden hiermee onze bezwaren tegen eigen pensioen-BV's niet weggenomen, maar bovendien zien wij geen mogelijkheden deze gedachte in een in de praktijk uitvoerbare regeling om te zetten. Voorts benadrukt het elders onderbrengen van een deel van het risico het gekunstelde karakter van een pensioen-BV.

De leden van de PvdA-fractie zijn niet tot de overtuiging gekomen dat het bestaan van het eigen pensioenlichaam geweerd zou moeten worden. Deze leden vinden dat een oplossing van het probleem eerder gezocht moet worden in de afkoopmogelijkheden dan in het verbieden van pensioen-BV's en voorts in het stellen van voorwaarden die het karakter van een oudedagsvoorziening ook in deze sfeer waarborgen. Zij vragen het wetsvoorstel dienovereenkomstig aan te passen.

Wij hebben er kennis van genomen dat de leden van de VVD-fractie en van de fractie van D66 nog behoefte hebben op een aantal punten nader in te gaan. Het spijt ons dat de leden van deze fracties, ondanks ons uitvoerige betoog over pensioen-BV's en de pensioenopbouw in eigen beheer, niet door de aangevoerde argumenten zijn overtuigd. De leden van de fractie van D66 wijzen er in dit verband op dat de maatschappelijke instemming met het wetsvoorstel nog niet erg groot is. In de visie van deze leden is het niet bezwaarlijk indien ondernemers (wij nemen aan dat deze leden werknemers bedoelen) onder voorwaarden, zoals een algemeen afkoopverbod, ook in de toekomst hun pensioenverplichtingen in eigen beheer onderbrengen of in een aparte BV of holding.

Wij zijn overigens niet van mening – dit in reactie op de desbetreffende opmerkingen van de leden van de VVD-fractie – dat het uitsluiten van eigen pensioenlichamen als verzekeraar gepaard gaat met «verplichte winkelnering», als gevolg waarvan een ongewenst monopolie ontstaat voor beroepsverzekeraars en bovendien bedrijfsopvolging in het midden- en kleinbedrijf wordt bemoeilijkt. De voorstellen blijven het immers mogelijk maken het pensioen in eigen beheer te houden in een werkmaatschappij. Voorts bestaat de mogelijkheid dat een groter aantal directeuren-grotoaandeelhouders een «onderlinge» aangaan om hun pensioenvoorziening daarin onder te brengen. Zo bezien bestaat er voor deze categorie werknemers zelfs een geringere mate van, in de terminologie van deze leden, gedwongen winkelnering dan voor de meeste overige werknemers, die immers helemaal niet kunnen kiezen waar zij hun pensioen zouden willen zien ondergebracht.

1.2. Regime pensioen-BV

De hiervoor aangeduide aanhoudende bezwaren van de verschillende fracties tegen de uitsluiting van eigen pensioenlichamen als verzekeraar van pensioenen of VUT-voorzieningen, gevoegd bij hun overtuiging dat oneigenlijk gebruik van fiscaal gefaciliteerde pensioengelden moet worden voorkomen, zijn voor ons aanleiding geweest te bezien of er modaliteiten mogelijk zijn die met beide elementen rekening houden.

Naar onze mening kan een oplossing worden gevonden door een

mogelijkheid toe te voegen aan de mogelijkheden van gefacilieerde pensioenopbouw die het wetsvoorstel reeds biedt. Deze toevoeging zou kunnen betreffen een onder bijzonder regime gesteld eigen lichaam. Het bijzondere regime zou kunnen inhouden dat het lichaam moet voldoen aan stringente voorwaarden die mogelijk oneigenlijk gebruik tegengaan. Hierbij valt primair te denken aan de voorwaarde dat het desbetreffende lichaam in Nederland is gevestigd en de pensioenverplichting rekent tot het binnenlandse ondernemingsvermogen. Daarnaast is het denkbaar, in analogie met het in het voorgestelde artikel 36 van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen overgangsrecht, als voorwaarde te stellen dat het desbetreffende lichaam zijn bezittingen op solide wijze belegt. Deze voorwaarde moet voorkomen dat de pensioengerechtigde gedurende de opbouwfase van de pensioenrechten materieel vrijelijk over het pensioenvermogen zou kunnen beschikken.

Met betrekking tot mogelijke oneigenlijke handelingen (zoals afkoop van een pensioen- of VUT-aanspraak bij of na emigratie van de werknemer) is te overwegen voor deze lichamen een maatregel te treffen die voorziet in een heffing bij het lichaam ter voorkoming van die handelingen. In een dergelijke maatregel zou het lichaam een heffing verschuldigd kunnen worden van stel 60% van de waarde van de pensioen- of VUT-aanspraak in het kalenderjaar waarin de oneigenlijke handeling plaatsvindt. Deze 60%-heffing zou worden gevoegd bij de vennootschapsbelasting die over dat kalenderjaar is verschuldigd. Een dergelijke maatregel zou gelijkenis vertonen met de tot 1 januari 1992 geldende bepalingen van artikel 23a van de Wet op de vennootschapsbelasting 1969 en artikel 59a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964. Deze bepalingen waren opgenomen als maatregel tegen belastingvlucht, in het bijzonder tegen afkoop van stamrechten door een buitenlandse belastingplichtige.

Als aanvullende maatregel kan worden overwogen de bestuurders van het lichaam aansprakelijk te stellen voor de door het lichaam verschuldigde heffing, voor het geval deze heffing niet is in te vorderen bij dat lichaam.

Tijdens de verdere discussie kan blijken of en, zo ja, in hoeverre de verschillende fracties zich kunnen vinden in de hiervoor beschreven gewijzigde opzet. De hiermee eventueel gepaard gaande wijzigingen kunnen dan worden opgenomen in de nota van wijziging die noodzakelijk is voor technische wijzigingen die verband houden met een nieuwe ingangsdatum.

1.3. Ingezonden brieven en dergelijke

De leden van de fractie van de PvdA vragen of wij, gezien de vele brieven die na de memorie van antwoord nog zijn binnengekomen, bij de beantwoording van het eindverslag ook nog kunnen reageren op enige specifieke brieven. Het gaat daarbij om brieven van de volgende afzenders:

- Coopers & Lybrand d.d. 5 oktober 1993 (mr. E. van Waaijen);
- Coopers & Lybrand d.d. 23 november 1993 (met bijlagen) van dr. Brouwer en mr. Kappelle;
- de heer Goedhart d.d. 21 november 1993;
- Moret Ernst & Young d.d. 17 november 1993;
- de Nederlandse Orde van Belastingadviseurs d.d. 1 december 1993;
- de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties d.d. 30 november 1993 en 25 januari 1994;
- de Raad van het Midden- en Kleinbedrijf d.d. 5 oktober 1993.

Dienaangaande merken wij op dat de vragen en opmerkingen van deze afzenders voor het grootste deel overeenkomen met de door de leden van de verschillende fracties in het eindverslag gestelde vragen en gemaakte

opmerkingen. Wij mogen daarom wat dit betreft verwijzen naar onze reacties daarop. Op deze plaats zullen wij ingaan op enige andere in die brieven aangesneden onderwerpen. Op deze wijze voorkomen wij een herhaling van zetten, waarop met name de heren Brouwer en Kappelle in de bij hun brief gevoegde artikelen hebben gewezen.

In een van de brieven wordt gewezen op het door de Verzekeringskamer ingenomen standpunt dat de werkgeversbijdrage in de pensioenpremie ten minste 50% moet belopen wil er sprake zijn van een pensioenregeling in de zin van de Wet Toezicht Verzekeringsbedrijf (WTV). De vraag rijst dan of in die gevallen waarin de werkgeversbijdrage in de pensioenpremie minder bedraagt dan 50% het wetsvoorstel Brede Herwaardering II ertoe zal leiden dat de pensioenaanspraak wordt belast, omdat er dan geen pensioenregeling is in de zin van de WTV.

Ingevolge het voorgestelde artikel 11b, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de loonbelasting 1964 dient de verzekeraar bevoegd te zijn het directe verzekeringsbedrijf, bedoeld in de WTV, uit te oefenen, om als erkende verzekeraar van pensioen of VUT-voorzieningen te worden aangemerkt. Zolang de verzekeraar die bevoegdheid heeft, kunnen pensioenen daar worden ondergebracht zonder dat de fiscale facilitering gevaar loopt. Dit staat geheel los van de voor de Verzekeringskamer relevante vraag of de werkgeversbijdrage ten minste 50% bedraagt. Een lagere werkgeversbijdrage brengt als zodanig de fiscale faciliteit niet in gevaar.

In de memorie van antwoord is gewezen op de frictie die afkoop in het buitenland meebrengt. Deze frictie doet zich voor indien het evenwicht wordt verstoord tussen aftrek en vrijstelling tijdens de opbouwfase enerzijds en regelmatige heffing over de uitkeringen anderzijds. Gevraagd wordt om een nadere kwantificering van deze problemen.

Deze vraag is ook gesteld, in het bijzonder voor de emigratie naar België en de Nederlandse Antillen, in de Tweede Kamer tijdens de openbare behandeling van wetsvoorstel 23 123 (Wijziging van de Pensioen- en spaarfondsenwet en enige andere wetten (wettelijk recht op waardeoverdracht en enige andere maatregelen op het aanvullende pensioenterrein)). Hierop is toen geantwoord dat de Belastingdienst verschuivingen van pensioenvermogens naar het buitenland niet systematisch bijhoudt, aangezien dergelijke verschuivingen volgens de huidige wetgeving geen belastbaar feit opleveren. Derhalve gebruiken wij gegevens die naar voren zijn gekomen uit een beperkte steekproef die is gehouden bij de eenheden Grote Ondernemingen Rotterdam, Breda en Maastricht. In de drie genoemde eenheden beloopt de pensioenschuiving, inclusief afkoop in het buitenland, op het ogenblik ongeveer f 100 miljoen aan pensioenvermogen op jaarbasis. Bij gebrek aan gegevens kan dit bedrag niet zonder meer tot een landelijk bedrag worden opgehoogd. Voor de discussie is niettemin aangenomen dat de gegevens van de genoemde eenheden enigszins representatief zijn voor Nederland, en is uitgegaan van de veronderstelling dat de lust tot verhuizen naar België in het zuiden van ons land groter is dan in het noorden. Onder deze veronderstellingen zou het bij de 11 eenheden Grote Ondernemingen en de 26 eenheden Ondernemingen in totaal om een beperkt veelvoud van de genoemde 100 miljoen op jaarbasis gaan.

In verschillende brieven wordt ingegaan op het begrip materiële onderneming. Gevraagd wordt om een meer eenduidige invulling van dit begrip. Of er al dan niet een onderneming in materiële zin is, zal in individuele gevallen aan de hand van feitelijke omstandigheden moeten worden beoordeeld. Bij de beoordeling staat voorop dat er een organisatie van arbeid en kapitaal dient te zijn met het oogmerk winst te behalen. Of deze bestaat zal onder meer kunnen blijken uit de hoogte van

de omzet, de aard van de activiteiten en het aantal opdrachtgevers. Daar de feiten en omstandigheden in ieder individueel geval anders zullen zijn, valt er geen nadere, algemene omlijning van het begrip materiële onderneming te geven. In de jurisprudentie, waar kan worden aangehaakt bij de concrete feiten en omstandigheden, zal zondig een nadere uitwerking aan het begrip kunnen worden gegeven. Opgemerkt zij dat dit niet anders is dan bij voorbeeld met het begrip goed koopmansgebruik van artikel 9 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964, en met het ondernemingsbegrip voor de inkomsten-, de vennootschaps- en de omzetbelasting.

Inzake de bepaling van overgangsrecht, opgenomen in het voorgestelde artikel 36, vierde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964, met betrekking tot de eis van solide beleggen, is de vraag gesteld of het solide beleggen is indien de bezittingen voor meer dan 10% zijn belegd in schuldverdringen op een maatschap, in de volgende situatie. De pensioengerechtigde is middellijk enig aandeelhouder van de pensioen-BV en tevens middellijk enig aandeelhouder van de werk-BV die maat is in de bedoelde maatschap. De maatschapsverhoudingen zijn zo dat het aan de werk-BV toe te rekenen deel van de schuld aan de pensioen-BV minder dan 10% bedraagt.

In de geschetste situatie blijft men beneden de kritische grens van 10% als bedoeld in het voorgestelde artikel 36, vierde lid.

In de memorie van antwoord is aandacht geschonken aan de situatie dat in een sociaal plan zou zijn overeengekomen dat gedurende een bepaalde periode de werkloosheidsuitkering wordt aangevuld tot bij voorbeeld 70% van het laatstgenoten salaris en die aanvulling pas na afloop van de WW-periode van stel zes maanden aan de werknemer wordt verstrekt. In een dergelijke situatie kan een beroep worden gedaan op de vrijstelling van artikel 11, eerste lid, onderdeel c, van de Wet op de loonbelasting 1964. Naar aanleiding van de vraag of dergelijke uitkeringen nog aan nadere voorwaarden omtrent omvang en duur dienen te voldoen, merken wij het volgende op. Teneinde te voldoen aan de voorwaarde dat de aanspraak naar aard en strekking overeenkomt met een aanspraak ingevolge de sociale-verzekeringswetten (uitgezonderd een aanspraak op verstrekkingen ingevolge de Ziekenfondswet), mag de omvang van de uitkeringen niet hoger zijn dan de gederfde inkomsten en mogen de uitkeringen niet langer duren dan de periode dat de inkomsten worden gederfd. Deze criteria zijn toepasbaar bij de WAO (inkomensvervangende uitkering bij arbeidsongeschiktheid), de WW (inkomensvervangende uitkering bij werkloosheid) en de ZW (inkomensvervangende uitkering bij ziekte).

In een van de brieven wordt de vraag gesteld of in de toekomst aan de hand van de saldomethode moet worden beoordeeld in hoeverre ziekenfondsverstrekkingen, dan wel uitkeringen of verstrekkingen uit een ziektekostenregeling, belastbare elementen in zich hebben en derhalve aan de inkomstenbelasting onderworpen zijn. Deze vraag rijst ook ten aanzien van aanspraken welke dienen ter dekking van andere calamiteiten, zoals collectieve ongevallenverzekeringen.

De bedoelde uitkeringen en verstrekkingen uit een ziektekostenregeling zullen doorgaans niet in de heffing van de inkomstenbelasting worden betrokken daar deze niet in de vorm van periodieke uitkeringen en verstrekkingen plagen te worden toegekend en ook anderszins geen bron van inkomen vormen. Aan toepassing van de saldomethode van artikel 25 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 komt men derhalve niet toe. Dit geldt ook voor aanspraken ter dekking van andere calamiteiten, zoals een collectieve ongevallenverzekering.

Enkele belastingwetten kennen faciliteiten voor degenen die krachtens erfrecht aandelen verkrijgen. Genoemd wordt artikel 57a, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 (laag bijzonder tarief voor inkomsten uit krachtens erfrecht verkregen aandelen), alsmede de artikelen 3 en 4 van het Uitvoeringsbesluit Invorderingswet 1990 (gespreide renteloze betalingsregeling voor krachtens erfrecht verkregen aanmerkelijk-belangaandelen). Naar aanleiding van de vraag of deze bepalingen van toepassing zijn op de fictieve erfrechtelijke verkrijging van artikel 13a van de Successiewet 1956 merken wij het volgende op.

In het nader rapport en in de memorie van toelichting hebben wij reeds aangegeven dat wij het niet wenselijk vinden om een faciliteit te verlenen in een situatie die wij willen bestrijden. De werking van vorenbedoeld artikel 13a is, evenals van de andere in die wet voorkomende fictiebepalingen, uitdrukkelijk beperkt tot de Successiewet 1956.

In een van de brieven wordt opgemerkt dat er sprake is van een onevenwichtigheid, omdat er wel heffing van successierecht plaatsvindt in het geval van vroegtijdig overlijden waarbij een pensioenreserve vrijvalt, maar er geen negatieve verkrijging ontstaat indien de pensioenge-rechtigden het vermogen van de pensioen BV hebben opgesoupeerd.

Naar het ons voorkomt wordt hier een scheve vergelijking getrokken met belastingen die beogen de belastingheffing over een gedurende vele jaren opgebouwd resultaat in de tijd te spreiden. Bij die heffingen kan het voor de hand liggen om rekening te houden met negatieve resultaten in een bepaald jaar. Het successierecht is evenwel een tijdstipheffing en treft naar zijn aard alleen positieve verkrijgingen.

Voorts wordt een onrechtvaardigheid gesignaleerd in de heffing van successierecht over succesvolle beleggingen in het pensioenlichaam. Wij delen deze opvatting niet. Er wordt vermogen in het pensioenlichaam ingebracht om de uit te keren pensioenen te dekken. Bij de berekening van de te storten bedragen wordt uiteraard rekening gehouden met een rendement dat is te behalen met het in het lichaam ondergebrachte vermogen. Het totale vermogen, zowel de premies als het behaalde rendement, dient tot dekking. Dit is niet anders indien de aandelen in handen van de erfgenamen van de erflater zijn in plaats van in zijn eigen handen.

In zijn artikel «Enkele opmerkingen naar aanleiding van de memorie van antwoord Brede herwaardering III» in Pensioen en Praktijk van december 1993 gaat mr. G.J.B. Dietvorst onder meer in op de vraag of voor de toepassing van de vrijstellingen van kapitaalsuitkeringen uit levensverzekering nadere eisen moeten worden gesteld aan de persoon van de verzekeraar. Daarbij geeft hij aan op welke wijze met een eigen lichaam als contractpartner belastingvrij (vermogens- en inkomstenbelasting) belegd kan worden. De leden van de PvdA-fractie vragen hierop een reactie.

Zoals in de memorie van antwoord inzake het wetsvoorstel tot wijziging van de inkomstenbelasting (kapitaalverzekeringen en periodieke uitkeringen) is uiteengezet, zien wij vooralsnog onvoldoende redenen om voor de toepassing van de in artikel 26a van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 opgenomen vrijstellingen nadere eisen te stellen aan de persoon van de verzekeraar (Kamerstukken II 1993/94, 23 023, nr. 5, blz. 5). Het is uiteraard niet uitgesloten dat dit oordeel in de toekomst anders zal uitvallen, bij voorbeeld indien blijkt dat de mogelijkheid om gefaciliteerde kapitaalverzekeringen af te sluiten bij een eigen BV in betekende mate leidt tot oneigenlijk gebruik. Het afsluiten van een kapitaalverzekering bij een eigen BV kan – onder de voorwaarden dat het gaat om reële contracten en dat men zakelijk handelt – naar onze mening op zichzelf evenwel niet als oneigenlijk gebruik worden beschouwd. Dit geldt

eveneens voor de door Dietvorst geschetste mogelijkheid om met een eigen lichaam als contractpartner via de weg van een levenslange overlijdensverzekering onbeperkt geld vrij van vermogensbelasting te beleggen en de uitkeringen geheel vrij van inkomstenbelasting aan de kinderen toe te laten komen. Zou een dergelijke levenslange overlijdensverzekering immers bij een grote verzekeringsmaatschappij zijn gesloten, dan zou de fiscale behandeling niet anders zijn geweest. Overigens zij opgemerkt dat ook voor de toepassing van de in artikel 26a opgenomen vrijstellingen ter zake van bij een eigen BV afgesloten kapitaalsuitkering is vereist dat de verzekering voldoet aan de door de Verzekeringskamer met betrekking tot het begrip levensverzekering gestelde criteria.

Een ander aspect is uiteraard of de fiscale behandeling van levenslange overlijdensverzekeringen in de inkomstenbelasting en – na inwerking-treding van het onderhavige wetsvoorstel – in de vermogensbelasting wel in alle gevallen voldoet. In dit verband is van belang dat reeds in de memorie van antwoord aan de Eerste kamer inzake de Brede herwaarderding tot uitdrukking is gebracht dat ingeval mocht blijken dat van de vrijstellingen bij overlijden een niet bedoeld gebruik wordt gemaakt, de eerste ondergetekende zich nader zal beraden op de vormgeving van deze vrijstellingen (Kamerstukken I 1991/92, 21 198, nr. 3c, blz. 17). Het gebruik van de vrijstellingen voor overlijdensuitkeringen om door middel van verzekeringscontracten waarbij het spaarelement sterk overheerst het rendement daarover vrij van inkomstenbelasting te doen toekomen aan bij voorbeeld de erfgenamen, kan als niet bedoeld gebruik worden beschouwd. Dit geldt – na inwerking-treding van het onderhavige wetsvoorstel – eveneens voor het gebruik van levenslange overlijdensverzekeringen om onbeperkt gelden vrij van vermogensbelasting te beleggen. Wij zullen de ontwikkelingen in de markt op dit punt dan ook nauwlettend volgen.

2. Loonbelasting

2.1. Pensioenaanspraken

Naar de mening van de leden van de CDA-fractie is vooral aandacht vereist voor het verschijnsel dat met name gewezen directeuren naar België verhuizen om daar hun pensioenrechten af te kopen. Nu afkoop niet meer is toegestaan, rijst bij deze leden de vraag hoe te handelen ter zake van pensioenvermogens die naar een buitenlands pensioenlichaam zijn overgebracht en waarbij vervolgens afkoop plaatsvindt.

Overdracht van pensioenkapitaal naar een buitenlands pensioenlichaam zal in de nabije toekomst door de Pensioen- en spaarfondsenwet nader worden gereguleerd. Daarbij zij opgemerkt dat het nu al het beleid van het ministerie van Sociale Zaken en Werkgelegenheid is dat verzoeken om ontheffing van de verplichting het pensioenkapitaal buiten de onderneming te brengen alleen worden gehonoreerd indien de gelden dan bij een in Nederland gevestigde rechtspersoon worden ondergebracht. Nadat het wetsvoorstel tot wijziging van de PSW (Kamerstukken II 1992/93, 23 123) tot wet is verheven zal het niet meer mogelijk zijn om het pensioenvermogen naar een buitenlands lichaam over te brengen. Hierop zullen twee uitzonderingen gelden. De eerste uitzondering is, met ingang van 1 juli 1994, de waarde-overdracht naar een buitenlandse genotificeerde verzekeraar. Hierbij geldt dat de PSW-bepalingen van kracht blijven en dus ook afkoop in het buitenland niet is toegestaan. De tweede uitzondering is dat waarde-overdracht van een Nederlandse pensioeninstelling naar die in het buitenland is toegestaan wanneer de Verzekeringskamer daarmee instemt. Het spreekt voor zich dat de Verzekeringskamer daarbij erop zal toezien dat afkoop ook na de overdracht niet tot de mogelijkheden zal behoren. Het verplaatsen van een eigen pensioen-BV naar het buitenland zal niet meer mogelijk zijn.

Overigens realiseren wij ons dat de handhaving van de PSW-regelgeving in bovenstaande gevallen niet altijd even goed mogelijk zal zijn. Het overtreden van het afkoopverbod wordt bestraft met een boete en de desbetreffende handeling is nietig. Het verplaatsen van de pensioen-BV naar het buitenland is wel in strijd met de PSW doch niet strafbaar. Het handhavingsvraagstuk zal bij de nieuwe PSW daarom een belangrijk punt van aandacht zijn.

De leden van de CDA-fractie merken op, dat het hen niet bekend is «dat in België een ander tarief geldt in het geval een pensioen van een werkmaatschappij wordt afgekocht vergeleken met de situatie dat de afkoopsom wordt voldaan door een pensioen-BV of een houdstermaatschappij.» Dienaangaande merken wij het volgende op. In het arrest van het Hof van Antwerpen van 24 juni 1993 (onder meer gepubliceerd in V-N 1993, blz. 3100) besliste het Hof dat de afkoop van een bij een Nederlandse Stichting Pensioenfonds opgebouwd pensioen onbelast was omdat de betrokken belastingplichtige gedurende de opbouw van dit pensioen, welke plaatsvond toen hij in Nederland woonde, in de zin van de Belgische wetgeving individueel en definitief verworven rechten bezat op de reserves van het Pensioenfonds. Die opbouw zou, ware hij ten tijde ervan inwoner van België geweest, aldaar zijn belast; de latere uitkering is in die situatie onbelast. Er bestaat nog onzekerheid over de vraag of dit arrest over de belastingvrije afkoop door een inwoner van België van een in Nederland opgebouwd pensioen ook geldt voor andere buitenlandse pensioenvormen dan waarvan sprake was in de uitspraak, bij voorbeeld in eigen beheer opgebouwde pensioenen.

De leden van de CDA-fractie merken op dat een bezwaar van de pensioen-BV is dat deze zich leent voor zetelverplaatsing naar het buitenland. Dit geeft in de visie van deze leden een argument te meer om vrijval van pensioenvoorziening voor te schrijven in geval van afkoop of zetelverplaatsing. Wij kunnen de gedachte van deze leden onderschrijven. Wij merken in dit verband echter op dat reeds het voorgestelde artikel 11c, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op de loonbelasting 1964 bewerkstelligt dat bij zetelverplaatsing de totale pensioenaanspraak tot het loon moet worden gerekend. In dat geval is de aanspraak immers niet meer aan te merken als een aanspraak ingevolge een pensioenregeling. Voor geval van afkoop is in artikel 11c, eerste lid, onderdeel b, een voorziening getroffen met hetzelfde rechtsgevolg.

Wij hebben er kennis van genomen dat de leden van de CDA-fractie begrip hebben voor ons bezwaar om bij afkoop naast toepassing van het progressieve tarief ook nog een heffing te doen plaatsvinden bij de vennootschap. Een dergelijke combinatie zou in het algemeen tot een wel erg hoge belastingdruk op afkoop kunnen leiden. Dit laat onverlet de gedachte die in paragraaf 1.2 is uiteengezet om onder omstandigheden een bijzondere heffing op te leggen bij de verzekeraar van de pensioen- of VUT-aanspraak.

De leden van de PvdA-fractie vragen een reactie op de uitspraak van het Hof 's-Gravenhage van 20 oktober 1993 (nr. 91/3266, FED 1994/7, inmiddels ook gepubliceerd in VN 1994, blz. 798). De uitspraak behelst een uitleg van de aanschrijving van 13 augustus 1987, DB87/4921, BNB 1987/261, inzake pensioenrechten voor directeuren-groootaandeelhouders. De vermelde aanschrijving geeft aan dat voor het in te bouwen AOW-bedrag als grondslag dient te worden genomen de AOW-uitkering welke hoort bij de burgerlijke staat op het tijdstip waarop de aanspraken worden toegekend. Het Hof oordeelt dat daaruit mag worden afgeleid dat voor een gehuwde werknemer slechts rekening behoeft te worden gehouden met de helft van de AOW-uitkering voor een echtpaar. De eerste ondergetekende heeft ervan afgezien tegen deze uitspraak beroep in

cassatie in te stellen aangezien hij van oordeel is dat het Hof in de vorenvermelde aanschrijving, die voor de beslechting van het onderhavige geschil door partijen en vervolgens ook door het Hof tot leidraad is genomen, inderdaad de ruimte heeft kunnen vinden om met betrekking tot de onderhavige pensioentoekening te beslissen zoals het heeft gedaan. Omdat niet kan worden gezegd dat 's Hofs oordeel onbegrijpelijk is, achten wij het in cassatie onaantastbaar.

De opvatting van het Hof verdraagt zich evenwel niet met hetgeen wij naar maatschappelijke opvattingen gebruikelijk en redelijk achten. Pensioenregelingen die worden overeengekomen tussen onafhankelijke derden plegen uit te gaan van ten minste de AOW-uitkering voor ongehuwden. Wij menen dat zulks dan ook voor directeuren-groootaandeelhouders moet gelden. Derhalve zijn wij van oordeel dat vorengenoemde uitspraak van het Hof Den Haag niet tot richtsnoer kan worden genomen. Wij hebben ons voorgenomen bij wijziging van de vermelde aanschrijving, die in voorbereiding is, daarin expliciet op te nemen dat voor de berekening van de hoogte van het ouderdomspensioen, onafhankelijk van de burgerlijke staat van de werknemer, rekening dient te worden gehouden met ten minste de AOW-uitkering voor ongehuwden.

De leden van de PvdA-fractie vragen of kan worden ingegaan op het artikel van mr. Tubbing en mr. Hoekstra in het Weekblad voor Fiscaal Recht van 20 januari 1994 (nr. 6087) met als titel «De aanvullende arbeidsongeschiktheidsverzekering: pensioenregeling in de zin van artikel 11, derde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 en artikel 6, derde lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering».

Het artikel geeft bovenal een beschrijving van aspecten die zijn verbonden aan het criterium «diensttijd» in de pensioendefinitie. Deze beschrijving behoeft naar ons oordeel geen nader commentaar, zij het dat zij op enkele punten een persoonlijke interpretatie lijkt in te houden van het standpunt dat het GAK inneemt. De conclusie van de schrijvers dat de nieuwe WAO voor de premieheffing werknemersverzekeringen zou moeten worden aangemerkt als een pensioenregeling, delen wij niet. Weliswaar is in de nieuwe WAO een nauwere relatie gelegd met het arbeidsverleden, maar die relatie is zo grofmazig dat een vergelijking met een aan het feitelijk aantal gewerkte jaren gerelateerde pensioenvoorziening mank gaat. Zo is het arbeidsverleden in de WAO in belangrijke mate gerelateerd aan de leeftijd van de arbeidsgeschiedte en niet aan het feitelijk aantal gewerkte jaren. Daarnaast is het doel van de koppeling aan het (fictieve) arbeidsverleden in de WAO gelegen in de wens de equivalentie tussen enerzijds de duur en hoogte van de premiebetaling en anderzijds de duur en hoogte van de uitkering meer dan in het verleden te benadrukken, zoals dat tijdens de stelselherziening sociale zekerheid ten aanzien van de Werkloosheidswet is gebeurd.

Uit het feit dat door de wijziging van een sociale-verzekeringswet, die wet op een bepaald onderdeel in zekere zin lijkt op een pensioenregeling, mag naar onze mening niet worden geconcludeerd dat die wet daarmee als een pensioenvoorziening zou moeten worden aangemerkt. Hooguit zou de conclusie kunnen worden getrokken dat met de aanscherping van het equivalentiebeginsel in de WAO, die wet op bepaalde onderdelen kenmerken vertoont die ook voorkomen in een pensioenregeling. Volledigheidshalve zij opgemerkt dat het belang om de nieuwe WAO aan te merken als pensioenregeling, zoals is uiteengezet in het onderhavige artikel, meer gelegen is in de heffings sfeer van de werknemersverzekeringen en voorts een rol speelt bij de toekenning van overhevelingstoeslag aan de uitkeringsgerechtigde.

De leden van de fracties van de PvdA en D66 stellen enige vragen over de in artikel 36 van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen

overgangsbepaling, die onder meer betrekking heeft op het onderscheid tussen bestaande en aansluitende aanspraken. In de door de leden van de PvdA-fractie gegeven casus zijn de bestaande aanspraken op basis van een salaris van f 100 000 in een pensioenlichaam ondergebracht en geschiedt de opbouw na de ingangsdatum van het onderhavige wetsvoorstel bij de werk-BV. Een jaar na die ingangsdatum vindt er een salarisstijging plaats tot f 120 000. Naar aanleiding van de vraag van deze leden of het is toegestaan de daaruit voortvloeiende backservice, betrekking hebbend op het tot de ingangsdatum van Brede Herwaarderung II opgebouwde pensioen, te storten in de pensioen-BV (wij nemen aan dat hiermee het pensioenlichaam wordt bedoeld waar de bestaande aanspraken zijn ondergebracht), merken wij het volgende op. Onder bestaande aanspraken worden verstaan de op 31 december 1993 bestaande aanspraken, inclusief de daarbij behorende aanspraken op gebruikelijke aanpassingen zoals waarde- of welvaartsvastheids-toezeggingen. De salarisstijging tot f 120 000 zal voor een deel geen betrekking hebben op een gebruikelijke aanpassing, maar vermoedelijk op een bevordering of een andere reden voor een extra salarisverhoging. Laatstbedoeld deel van de verhoging kan dan niet worden aangemerkt als behorende tot de bestaande aanspraken. De daaruitvloeiende backservice betrekking hebbende op het tot de ingangsdatum van Brede Herwaarderung II opgebouwde pensioen, kan niet als betrekking hebbend op bestaande aanspraken in de pensioen-BV worden gestort. Het desbetreffende deel kan overigens wel worden aangemerkt als betrekking hebbend op aansluitende aanspraken, omdat wordt voldaan aan de in artikel 36, eerste lid, onderdeel b, van de Wet op de loonbelasting 1964 genoemde voorwaarden. Aan de hand van de in het derde lid van artikel 36 gestelde voorwaarden zal vervolgens moeten worden gezien of deze aansluitende aanspraken kunnen worden ondergebracht in de pensioen-BV. Van belang hierbij is of de desbetreffende aanspraken zijn ontstaan gedurende de overgangsperiode, bedoeld in artikel 36, eerste lid, onderdeel c, en of zij in hetzelfde lichaam worden ondergebracht als de bestaande aanspraken.

Bij de vragen van de leden van D66, die aan de hand van voorbeelden zijn toegelicht, is hetgeen hiervoor is uiteengezet over het onderscheid tussen en de behandeling van bestaande en aansluitende aanspraken eveneens van belang.

Indien in het door de leden van D66 gegeven voorbeeld een pensioen-aanspraak zeven jaar voor de ingangsdatum van Brede Herwaarderung II is ontstaan en na vier jaar (dus drie jaar voor die ingangsdatum) is verhoogd, is er een bestaande aanspraak als bedoeld in artikel 36, eerste lid, onderdeel a. De verhoging heeft immers plaatsgevonden voor de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel. Op deze op 31 december 1993 bestaande aanspraken is de in artikel 36, tweede lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen overgangsbepaling van toepassing. Duidelijkheidshalve zij opgemerkt dat voor bestaande aanspraken geen overgangsperiode geldt. Zij kunnen voor onbepaalde duur in de eigen pensioen-BV blijven. Het op deze aanspraken betrekking hebbende pensioenvermogen (uitgaande van het loonniveau op 31 december 1993) kan ook na de ingangsdatum van Brede Herwaarderung II nog worden ingebracht in een eigen pensioen-BV. Ter voorkoming van misverstand zij erop gewezen dat het tweede lid van artikel 36 geen betrekking heeft op overdracht van pensioenkapitaal; bij overdracht van pensioenkapitaal dienen de voorwaarden van artikel 11c, tweede lid, in acht te worden genomen.

Zoals hiervoor is opgemerkt, is de in artikel 36, eerste lid, onderdeel c, van de Wet op de loonbelasting 1964 bedoelde overgangsperiode van belang voor de vaststelling van de periode dat aansluitende aanspraken in aanmerking komen voor de in artikel 36, derde lid, opgenomen overgangsregeling. Als voor de inwerkingtreding van Brede Herwaarderung II wijziging van de aanspraken heeft plaatsgevonden, zoals in de

door de leden van de fractie van D66 gegeven voorbeelden, dan blijven de aldus gewijzigde aanspraken die kunnen worden beschouwd als een samenhangende verplichting, bestaande aanspraken in de zin van artikel 36, eerste lid, onderdeel a, van de Wet op de loonbelasting 1964. De voor de aansluitende aanspraken van belang zijnde overgangperiode ondergaat geen wijziging door deze verhogingen. Compartimentering, zoals deze leden suggereren, waarbij voor het deel dat reeds zeven jaar bestond een overgangperiode van zeven jaar geldt en voor het additionele deel een overgangperiode van drie jaar, behoeft niet plaats te vinden. Ook indien de zeven jaar voor de ingangsdatum aanwezige aanspraken drie jaar voor de ingangsdatum worden uitgebreid met een partnerpensioenregeling, heeft dat geen invloed op de overgangperiode van zeven jaar voor de aansluitende aanspraken. De desbetreffende partnerpensioenregeling behoeft niet te worden gezien als een separate aanspraak.

De leden van de fractie van D66 vragen in hun bijdrage aandacht voor het begrip materiële onderneming, bedoeld in het voorgestelde artikel 11, eerste lid, onderdeel d, van de Wet op de loonbelasting 1964. Zij zijn van mening dat het vereiste van het drijven van een materiële onderneming niet in het onderhavige wetsvoorstel thuishoort. Zij wijzen in het bijzonder op het belang van holdingconstructies bij interne reorganisaties, die zich veelal bij bedrijfsopvolging voordoen. In die gevallen wordt volgens deze leden de onderneming vaak ondergebracht in een dochtervennootschap, terwijl de pensioenverplichting jegens de vertrekkende directeur-groootaandeelhouder in de holding achterblijft.

Met de voorwaarde dat de vennootschap naast het verzekeren van pensioenen een onderneming drijft, beogen wij een onderscheid aan te brengen tussen eigen beheer in een «eigen» pensioenlichaam en eigen beheer binnen een werkmaatschappij. Hoewel in onze opvatting aan beide situaties van eigen beheer fiscale bezwaren kleven, hebben wij gemeend laatstbedoelde situatie toe te moeten staan, omdat de pensioengelden in dat geval een belangrijke en soms doorslaggevende rol kunnen spelen in de financiering van de onderneming. Deze uitzonderingssituatie is slechts gerechtvaardigd tot het moment dat de onderneming wordt gestaakt. Daarna vervult het pensioenvermogen geen rol meer in de financiering van de onderneming.

Zoals in de memorie van antwoord is uiteengezet, bestaan er tussen een holdingmaatschappij die niet aan de voorwaarden van eigen beheer voldoet en een eigen pensioenlichaam geen wezenlijke verschillen wat betreft pensioen in eigen beheer. Om die reden is ook deze holdingmaatschappij uitgesloten van de kring van toegelaten verzekeraars. Bovendien wordt op die manier voorkomen dat de uitsluiting van het eigen pensioenlichaam eenvoudig wordt omzeild door de pensioenverplichting onder te brengen in deze holdingmaatschappij. Zoals hiervoor in paragraaf 1.2 is weergegeven zijn wij inmiddels tot de conclusie gekomen dat het wetsvoorstel op het punt van de eigen pensioen-BV aanpassing behoeft. Dit heeft uiteraard ook gevolgen voor de vraag in hoeverre bij een holding pensioenverplichtingen kunnen worden ondergebracht.

In de visie van de leden van de fractie van D66 kunnen er tal van problemen gaan ontstaan met het voorgestelde artikel 11c, in samenhang met het voorgestelde artikel 6, vijfde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964. Zij denken daarbij aan de onbekendheid bij de verzekeraar met het ontstaan van *inhoudingsplicht* en de *omstandigheid* dat de verzekeraar verplicht wordt loonbelasting voor zijn rekening te nemen indien de voorwaarden van het pensioencontract het hem onmogelijk maken de verschuldigde loonbelasting aan de verzekerde in rekening te brengen.

Zoals wij in de memorie van antwoord reeds hebben uiteengezet, verwachten wij dat de desbetreffende bepalingen, die een prohibitief

karakter dragen, in de praktijk zelden zullen leiden tot praktische problemen. Werknemers zullen geneigd zijn handelingen die ertoe leiden dat hun totale pensioenaanspraak in de heffing wordt betrokken, zo veel mogelijk na te laten. Mochten zij niettemin tot een dergelijke handeling overgaan, dan zal de verzekeraar op een of andere manier daarbij betrokken worden, al was het maar omdat de werknemer hem wenst te raadplegen. Wat betreft de door de leden van de fractie van D66 veronderstelde onmogelijkheid voor de verzekeraar om de verschuldigde loonbelasting aan de verzekerde in rekening te brengen, zij ook op deze plaats gewezen op artikel 27, zesde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964. Deze bepaling biedt de verzekeraar de mogelijkheid de verschuldigde loonbelasting te verhalen op de werknemer.

De leden van de fractie van D66 merken op, dat ingevolge het voorgestelde artikel 11c, tweede lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 onbelaste overdracht van pensioen- of VUT-kapitaal slechts mogelijk is indien dit geschiedt binnen de kring van verzekeraars als is omschreven in artikel 11b, eerste lid, onderdelen a of b, van de wet. De overweging om niet alle verzekeraars die zijn omschreven in artikel 11b, eerste lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 in aanmerking te laten komen – deze leden vragen hiernaar – houdt verband met onze bezwaren tegen het onderbrengen van een pensioenverplichting in een eigen pensioenlichaam of een niet in Nederland gevestigde professionele verzekeraar. Bij wijze van uitzondering is pensioenopbouw in eigen beheer van de werkmaatschappij toch toegestaan (artikel 11, eerste lid, onderdeel d) en mogen immigranten, nadat zij in Nederland zijn gekomen, hun pensioenopbouw bij een buitenlandse verzekeraar (artikel 11, eerste lid, onderdeel c) voortzetten. Bij overdracht van de pensioen- of VUT-verplichting zien wij in beginsel geen reden om toe te staan dat de overdracht kan plaatsvinden naar een door ons bij wijze van uitzondering toegestane verzekeraar, bedoeld in artikel 11, eerste lid, onderdelen c of d. Wij zijn ons er echter van bewust dat het onder omstandigheden gewenst kan zijn dat het pensioenkapitaal wordt overgedragen aan een andere verzekeraar dan een in Nederland gevestigde professionele verzekeraar. Om die reden is in artikel 11c, vierde lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 voor enkele bijzondere situaties (bij voorbeeld wegens het aanvaarden van een dienstbetrekking in het buitenland) de mogelijkheid geopend dat de overdracht kan plaatsvinden naar een andere dan een professionele verzekeraar, bedoeld in artikel 11c, eerste lid, onderdelen a of b, van de wet op de loonbelasting 1964.

2.2. Flexibele pensionering

De leden van de CDA-fractie, de PvdA-fractie en de VVD-fractie stellen een aantal vragen over flexibilisering en individualisering van pensioenen. Deze vragen zijn reeds beantwoord in de brief van de eerste ondergetekende van 11 april 1994 aan de Voorzitter van de Tweede Kamer der Staten-Generaal (Kamerstukken II 1993/94, 23 046, nr. 9). In de paragraaf Inleiding van deze nota zijn wij meer in het algemeen ingegaan op de relatie tussen het onderhavige wetsvoorstel en de mogelijkheden van flexibilisering van pensioenregelingen.

2.3. Stamrechtvrijstelling

De leden van de verschillende fracties komen in hun bijdragen terug op hun in het voorlopig verslag geuite bezwaren tegen de voorgestelde beperkingen in de stamrechtvrijstelling in de loonbelasting. Deze bezwaren blijken zich in het bijzonder te richten tegen een bepaald onderdeel van het wetsvoorstel, namelijk de voorwaarde dat de periodieke uitkeringen direct in dienen te gaan.

Alvorens hierop in te gaan, hechten wij eraan erop te wijzen dat wij ook

op dit punt hebben geprobeerd op de best mogelijke wijze de lijn van Brede Herwaardering I door te trekken. Uiteraard is het denkbaar op dit punt een grotere meegaandheid dan elders te introduceren ingeval maar vaststaat dat de beoogde flexibiliteit niet tot oneigenlijk gebruik leidt. In dit verband zou kunnen worden overwogen de voorwaarde dat de periodieke uitkeringen direct dienen in te gaan, te versoepelen. Dit zou kunnen geschieden door toe te staan dat een gedeelte van het stamrecht (bij voorbeeld een kwart) niet behoeft te bestaan uit direct ingaande uitkeringen. Daarbij zou voor kleinere stamrechten kunnen worden overwogen een groter deel uit te stellen, mogelijk zelfs honderd procent. Op deze wijze ontstaat de mogelijkheid dat de uitkeringen uit het desbetreffende gedeelte van het stamrecht op een later tijdstip ingaan, bij voorbeeld op de VUT- of pensioengerechtigde leeftijd van de werknemer en kunnen dienen als aanvulling op zijn VUT/oudedagspensioen. Voorts zou met betrekking tot deze uitkeringen kunnen worden toegestaan dat zij niet uitsluitend behoeven toe te komen aan de werknemer zelf, maar na diens overlijden ook kunnen toekomen aan zijn echtgenoot of partner met wie hij duurzaam een gezamenlijke huishouding heeft gevoerd.

De leden van de CDA-fractie betrekken bij hun bezwaren de brief van de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties van 30 november 1993, waarin de Raad erop wijst dat de ontslagen stamrechtgenieter niet voor de ontstane situatie heeft gekozen. In de gedachte van deze leden zou het veelal gaan om oudere werknemers, zodat een verplichte ingangsdatum, te stellen op het bereiken van de vijfenzestigjarige leeftijd, in de meeste gevallen geen lang uitstel zal betekenen. Volgens deze leden zou de eis zonnodig ook gesteld kunnen worden dat binnen drie jaar na oprichting door de BV relevante bedrijfsactiviteiten zijn ontwikkeld. In de visie van de leden van CDA-fractie is er niet veel ruimte voor misbruik, indien dit alles wordt begeleid door een regime vergelijkbaar met een pensioenregime in eigen beheer of ondergebracht in een apart pensioenlichaam. Deze leden menen dat het eerder zo zal zijn, dat men bij een regeling van de schadeloosstelling zal afzien van een stamrechtuitkering.

Zoals in de memorie van antwoord is uiteengezet, is de thans in het wetsvoorstel opgenomen stamrechtvrijstelling zoveel mogelijk afgestemd op de in het kader van Brede Herwaardering I tot stand gekomen clausulering in de lijfrentesfeer. Hierbij heeft het loondervingskarakter van het stamrecht voorop gestaan, alsmede het voorkomen van ongeclausuleerd inkomensuitstel. In dat kader ligt de voorwaarde voor de hand dat de desbetreffende uitkeringen onmiddellijk ingaan. Het loon wordt immers ook onmiddellijk gederfd. Voorts mag niet uit het oog worden verloren dat de stamrechtvrijstelling in de regel geen betrekking heeft op oudedagsvoorzieningen, maar is geënt op loondervingsvoorzieningen. Voor de oudedagsvoorzieningen geldt een afzonderlijk, samenhangend geheel van regels in de fiscale wetgeving. Deze regels kunnen naar onze mening ook voor de ontslagen stamrechtgenieter die de ontstane situatie niet heeft gekozen voldoende mogelijkheden bieden, zoals het afsluiten van een lijfrenteverzekerings. Ook een bij ontslag toegezegde oudedagsvoorziening of een aanvulling daarop, kan – als aan de desbetreffende voorwaarden is voldaan – vallen onder de vrijstelling voor aanspraken die berusten op een pensioenregeling. Bedacht dient te worden dat er, als zou worden geregeld – waartoe wij overigens bereid zijn – dat een gedeelte van het stamrecht mag bestaan uit een oudedagsvoorziening, een verstrengeling ontstaat van de fiscale regels voor oudedagsvoorzieningen en de op de stamrechtvrijstelling betrekking hebbende regels. Dit zou de helderheid van de wetgeving niet ten goede komen. De suggestie van de leden van de CDA-fractie om een verplichte ingangsdatum op vijfenzestigjarige leeftijd te stellen, lijkt ons in dit verband een brug te ver. Naar onze mening verdient het evenmin aanbeveling de toepassing van de stamrechtvrijstelling te laten afhangen van de vraag of er al dan niet binnen drie jaar na oprichting door de BV relevante bedrijfsactiviteiten zijn

ontwikkeld. Een dergelijke voorwaarde zou een willekeurige bevoordeling betekenen van degenen die in de gelegenheid zijn bedrijfsactiviteiten te ontwikkelen.

De opvatting van de leden van de PvdA-fractie dat het kunnen gebruiken van de direct ingaande uitkeringen voor het betalen van lijfrente-premies omslachtig is, delen wij niet. Het is immers niet ongewoon dat lijfrentepremies uit inkomen worden betaald.

Wij zien voorts niet in waarom de leden van de PvdA-fractie de opmerking in de memorie van antwoord, dat de werkgever ten behoeve van de nabestaanden een nabestaandenvoorziening kan treffen, weinig realistisch achten. De werkgever kan immers met betrekking tot de vorm van de schadeloosstelling rekening houden met de wensen van zijn werknemer. Voor de werkgever maakt het niet uit welke bestemming aan de schadeloosstelling wordt gegeven. Hij moet daarbij uiteraard wel de voorschriften in de loonbelasting voor pensioenen in acht nemen.

De leden van de fractie van D66 vragen voorts nog aandacht voor de voorwaarde dat het stamrecht moet worden ondergebracht bij een door de wet toegestane verzekeraar, als gevolg waarvan het niet meer mogelijk is het stamrecht onder te brengen in een eigen lichaam van de werknemer. Ook de kring van verzekeraars van stamrechten is zo veel mogelijk afgestemd op die van Brede Herwaardering I. Daar zijn eigen stamrechtlichamen niet toegestaan. Het valt moeilijk in te zien waarom die dan hier wel mogelijk zouden moeten zijn. Dit komt uiteraard anders te liggen ingeval het eigen pensioenlichaam wordt toegevoegd aan de toegestane verzekeraars van pensioenverplichtingen.

2.4. Regime aanspraak belast – uitkering vrij

De leden van de fractie van het CDA merken op dat naar hun oordeel de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties er in zijn brief van 30 november 1993 terecht op wijst dat de Hoge Raad bij zijn arrest van 7 november 1990 (BNB 1991/43) heeft vastgesteld dat de rente deel uitmaakt van de aanspraak, zodat de voorgestelde regelgeving in principe leidt tot dubbele heffing en daarom niet gerechtvaardigd kan zijn. De Hoge Raad heeft in vorenbedoeld arrest inderdaad geoordeeld dat de rente, jaarlijks toegevoegd aan een som door de werkgever gereserveerd voor het doen van een uitkering bij beëindiging van de dienstbetrekking, deel uitmaakt van een aanspraak in de zin van artikel 10, tweede lid, van de Wet op de loonbelasting 1964 en om die reden niet als rente wordt genoten in het jaar waarin zij aan de som is toegevoegd. Er was in deze casus een belaste aanspraak waarvan de waarde ingevolge de beslissing van de Hoge Raad moest worden gesteld op het door de werkgever gereserveerde bedrag, exclusief de bijgeboekte rente. Gelet op de in artikel 11, eerste lid, onderdeel g, van de Wet op de loonbelasting 1964 opgenomen vrijstellingsbepaling is het in de uitkeringsfase ook niet mogelijk deze rente in de heffing te betrekken. Thans is er derhalve een situatie waarin de rente in feite niet wordt belast.

Zoals wij in de memorie van antwoord hebben uiteengezet achten wij deze systematiek niet evenwichtig, en hebben wij voorgesteld de desbetreffende vrijstellingsbepaling te laten vervallen. Op deze wijze wordt het wel mogelijk het rente-element van aanspraken waarvan de hoofdsom reeds in de loonbelasting is belast, in de heffing van de inkomstenbelasting te betrekken. Anders dan de leden van de CDA-fractie suggereren is er, zoals uit het voorgaande moge blijken, geen dubbele heffing, maar van het vervangen van geen heffing door een enkele heffing.

De leden van de CDA-fractie menen overigens dat de uitvoering van de huidige wetgeving ter zake van het regime «aanspraak belast, uitkering vrij» problemen geeft, omdat veelal de tot uitkering komende aanspraken zijn toegekend op een dusdanig tijdstip dat navordering niet meer

mogelijk is. Om die reden lijkt het deze leden redelijk dat men voor nieuwe gevallen – en voor aanspraken die toegekend zijn in een periode van tien jaar voor de uitkering – belastingvrijdom voor het rentebestanddeel in de uitkering kan verkrijgen indien men aannemelijk kan maken dat de aanspraak bij de toekenning in de heffing van de loonbelasting is betrokken.

Volgens de huidige vrijstellingsbepaling van artikel 11, eerste lid, onderdeel g, van de Wet op de loonbelasting 1964 is het niet mogelijk het rentebestanddeel bij een belaste aanspraak te belasten. In het voorstel van de leden van de CDA-fractie zou men alleen belastingvrijdom over dit rentebestanddeel verkrijgen indien men aannemelijk maakt dat de aanspraak bij de toekenning in de belastingheffing is betrokken. In onze visie zou er aldus een merkwaardig onderscheid ontstaan in de belastingheffing van het rentebestanddeel in de uitkering van een belaste aanspraak. De vraag of het rentebestanddeel in de heffing moet worden betrokken dient naar ons oordeel zelfstandig te worden beantwoord, en staat geheel los van de vraag of de belaste aanspraak al dan niet in de heffing is betrokken. Dit neemt uiteraard niet weg dat wij met deze leden van mening zijn, dat de belastingdienst in verband met de naheffings-termijn en de navorderingstermijn alert dient te zijn bij de beoordeling of de desbetreffende aanspraak zelf op het moment van toekenning in de heffing moet worden betrokken.

De leden van de CDA-fractie achten het een juiste gedachte van de regering dat werknemers vrijwel altijd zullen voorkomen dat een aanspraak tot het loon wordt gerekend, omdat het bijzonder onaantrekkelijk is belasting te betalen over pensioen waarover zij geen beschikking hebben. Met betrekking tot de vraag van deze leden hoeveel aanspraken in 1991 en 1992 tot het loon zijn gerekend, merken wij op dat wij niet beschikken over nadere gegevens. Daarbij moet worden bedacht dat de heffing van loonbelasting in de eerste plaats plaatsvindt bij de inhoudingsplichtige (werkgever of uitkeringsinstantie). Slechts wanneer er een boekenonderzoek plaatsvindt kan de belastingdienst constateren of er aanspraken zijn toegekend en of deze tot het loon zijn gerekend. Wel bestaat de indruk dat in de gevallen dat aanspraken tot het loon zijn gerekend, het vrijwel steeds gaat om risico-aanspraken, zoals ziektekostenverzekeringen, waarbij in eventuele uitkeringen geen rente-element valt te onderkennen. Wij wijzen er hierbij nog op dat naar het huidige recht ook zijn vrijgesteld uitkeringen uit aanspraken die zijn toegekend in een periode dat de belanghebbende niet in Nederland woonde en die naar Nederlands belastingrecht tot het loon zouden zijn gerekend als de belanghebbende ten tijde van de toekenning wel in Nederland zou hebben gewoond. Dat is bijvoorbeeld het geval bij pensioenaanspraken die naar het in het woonland geldende belastingrecht zuiver zijn en dus niet tot belastingheffing aanleiding geven, maar naar Nederlands belastingrecht niet als zuivere pensioenregeling zijn aan te merken. Er bestaat dan eigenlijk geen aanleiding belastingheffing over de uitkeringen achterwege te laten. De hier geschetste situatie zal zich vaker voordoen indien, zoals in het onderhavige wetsvoorstel wordt voorgesteld, zuivere pensioenaanspraken bij een in Nederland gevestigde verzekeraar moeten worden ondergebracht. In het buitenland opgebouwde en fiscaal gefaciliteerde pensioenen zouden in Nederland belastingvrij kunnen worden genoten, omdat de aanspraak naar Nederlands belastingrecht tot het loon behoort. De voorgestelde wijziging van het regime «aanspraak belast – uitkering vrij» voorkomt dat.

De leden van de fractie van D66 pleiten nog voor een overgangsregeling op dit punt. Zoals wij hebben uiteengezet in de memorie van antwoord achten wij het niet noodzakelijk een overgangsregeling te treffen, omdat belastingplichtigen zullen voorkomen dat hun aanspraak bij toekenning tot het loon wordt gerekend. Behalve dat zij de gesignaleerde liquiditeitsproblemen hebben, zullen zij immers het uitstel van belastingheffing

missen. Bovendien richt het nieuwe regime zich veeleer op de uitkeringen dan op de aanspraken.

2.5. Samenhang tussen de Pensioen- en spaarfondsenwet en de afkoop van pensioenrechten

De vragen met betrekking tot de mogelijkheden tot afkoop van pensioenen en pensioenaanspraken onder de Pensioen- en spaarfondsenwet (PSW) zijn, mogen wij stellen, ingehaald door recente ontwikkelingen. Tijdens het debat met de Tweede Kamer der Staten-Generaal over de voorgestelde wijziging van de PSW (Kamerstukken II 1993/94, 23 123) heeft de Kamer immers aangedrongen op het gelijkstellen van alle afkoopmogelijkheden, ongeacht de vorm van de pensioenvoorziening. Met ingang van 5 februari 1994 is het dan ook niet meer mogelijk om een C-polis of een pensioenvoorziening voor een grootaandeelhouder af te kopen.

Voor de verklaring waarom in de PSW in de jaren vijftig de mogelijkheid tot afkoop bij emigratie is opgenomen en waarom voor C-polissen en grootaandeelhouders in het besluit van 1987 een uitzondering is gemaakt, zij verwezen naar hetgeen daaromtrent is geschreven in de stukkenwisseling tussen het kabinet en de Tweede en Eerste Kamer der Staten-Generaal in het kader van de behandeling van het wetsvoorstel tot wijziging van de PSW (Kamerstukken II 1993/94, 23 123).

3. Vermogensbelasting

De leden van de VVD-fractie zijn teleurgesteld over het feit dat het kabinet de huidige discussie over gefaseerde afschaffing van de vermogensbelasting negeert, temeer daar dit aanzienlijke gevolgen zal kunnen hebben voor het fiscale regime van rechten op uitkeringen uit kapitaalverzekeringen.

In het onderhavige wetsvoorstel trekken wij de bij Brede Herwaardering I met betrekking tot de fiscale behandeling van kapitaalverzekeringen gekozen lijn door naar de vermogensbelasting. Zoals in de memorie van antwoord tot uitdrukking is gebracht, achten wij het dan ook niet wenselijk om, vooruitlopend op de nog onbekende uitkomsten van de huidige discussie over de toekomst van de vermogensbelasting, de op dit punt voorgestelde wijzigingen achterwege te laten. Pas wanneer voldoende duidelijkheid bestaat over deze uitkomsten zal worden bekeken welke gevolgen deze hebben voor de thans voorgestelde wijzigingen. Opgemerkt zij overigens dat gezien de in artikel 26 van de Wet op de vermogensbelasting 1964 opgenomen eerbiedigende werking de voorgestelde wijzigingen in beginsel geen gevolgen zullen hebben voor bestaande contracten.

De leden van de D66-fractie merken op dat de voorgestelde wijziging van artikel 10 van de Wet op de vermogensbelasting 1964 de mogelijkheid opent om bij algemene maatregel van bestuur waarderingsvoorschriften te geven voor rechten op kapitaalsuitkeringen uit levensverzekering. Zij vragen of in een bijlage de inhoud van het concept van de bedoelde algemene maatregel van bestuur kan worden weergegeven.

Het onderhavige wetsvoorstel rekent rechten ingevolge een verzekering waarbij een kapitaal is verzekerd in beginsel tot de belaste bezittingen. Slechts voor kapitaalverzekeringen die uitsluitend bij overlijden, invaliditeit, ziekte of ongeval tot uitkering komen, maakt het voorstel een uitzondering op die algemene regel. Ingevolge artikel 9, eerste lid, van de Wet op de vermogensbelasting 1964 geldt als uitgangspunt voor de waardering van bezittingen de waarde welke daaraan in het economische verkeer kan worden toegekend. Voor een aantal moderne vormen van kapitaalverzekeringen zal een jaarlijkse vaststelling van deze waarde

weinig problemen opleveren. Voor andere vormen zal dit evenwel anders zijn. In het voorgestelde artikel 10, tweede lid, onderdeel a, van de Wet op de vermogensbelasting 1964 is daarom een delegatiebepaling opgenomen, ingevolge welke bij algemene maatregel van bestuur regels kunnen worden gesteld met betrekking tot de in aanmerking te nemen waarde van rechten op kapitaalsuitkeringen uit verzekering.

Zoals in de memorie van toelichting tot uitdrukking is gebracht, gaan de gedachten vooralsnog uit naar waardering op basis van de afkoopwaarde. Hierbij zal de waarde van kapitaalverzekeringen met periodieke premiebetaling in de meeste gevallen gedurende de eerste vijf jaren op nihil kunnen worden gesteld. In combinatie met de in artikel 26 opgenomen eerbiedigende werking betekent dit dat er in de eerste jaren na de inwerkingtreding van het onderhavige wetsvoorstel nog weinig of geen behoefte zal bestaan aan meer specifieke waarderingsvoorschriften voor rechten op kapitaalsuitkeringen uit verzekering. Voor de jaren daarna zal vervolgens een voor de uitvoeringspraktijk en voor de belastingplichtigen eenvoudig waarderingstelsel dienen te worden ontwikkeld. In dit verband is onder meer een systeem overwogen waarin direct wordt aangeknoopt bij de betaalde premies. Uit overleg met de Nederlandse Vereniging van Levensverzekeraars (NVL) is evenwel gebleken dat een dergelijk systeem, vanwege de vaak uiteenlopende sterfterisico's die zijn meeverzekerd, niet in alle gevallen voldoet. De vormgeving van het waarderingsvoorschrift blijft derhalve ook de komende tijd onze aandacht behouden. In dit verband is de eerste ondergetekende voornemens het overleg met de NVL hierover te hervatten.

De leden van de D66-fractie staan stil bij het voorgestelde artikel 26 van de Wet op de vermogensbelasting 1964, waarin de eerbiedigende werking wordt geregeld voor bepaalde op 31 december 1993 bestaande rechten op lijfrenten en rechten op kapitaalsuitkeringen uit levensverzekering. Als voorwaarde voor de eerbiedigende werking geldt dat de contracten na 31 december 1993 niet mogen zijn verhoogd met betrekking tot het verzekerde kapitaal wat betreft kapitaalverzekeringen en niet met betrekking tot het bedrag van de te betalen premies wat betreft de overige contracten. Deze voorwaarde komt, afgezien van de datum, overeen met de voorwaarde die voor eerbiediging van dergelijke contracten in de inkomstenbelasting is gesteld (artikel 75 en 76 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964). Hieruit volgt naar onze mening, dit in antwoord op de desbetreffende vraag van de leden van de D66-fractie, dat ook in de vermogensbelasting het gebruik maken van een optiemogelijkheid of indexeringsclausule niet prohibitief hoeft te zijn voor de eerbiedigende werking, mits deze mogelijkheid of clausule reeds was opgenomen in een op 31 december 1993 bestaande overeenkomst welke nadien ter zake niet is gewijzigd en een normale en gebruikelijke strekking heeft.

Met betrekking tot de vraag wat voor de toepassing van artikel 75 en 76 van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 een «normale en gebruikelijke optieclausule» is, zij verwezen naar de Resolutie van de eerste ondergetekende van 6 augustus 1993, nr. DB93/3389M, onder meer gepubliceerd in V-N 1993, blz. 2668. Deze resolutie kan naar onze mening ook voor de toepassing van het voorgestelde artikel 26 van de Wet op de vermogensbelasting 1964 als uitgangspunt worden gehanteerd.

4. Successierecht

De leden van de CDA-fractie hebben begrepen dat er een methode in zwang begint te komen om de bij dit wetsontwerp voorgestelde wijzigingen in de Successiewet 1956 te ontgaan. Deze methode zou erin bestaan dat de pensioengerechtigde een stichting opricht waarbij in de statuten wordt bepaald dat het liquidatieoverschot wordt uitgekeerd aan zijn erfgenamen. Vervolgens wordt het pensioenvermogen overgedragen

aan de stichting dan wel worden pensioenpremies aan de stichting voldaan.

Bij een figuur als deze leden hebben geschetst, is het onder omstandigheden inderdaad mogelijk het liquidatiesaldo van de stichting vrij van successierecht (doch niet van schenkingsrecht; zie hierna) aan de erfgenamen uit te keren. Daarvoor geldt onder meer de eis dat de stichting voldoende onafhankelijk is van de erflater, zodat deze niet de facto de beschikkingsmacht heeft gehouden over het vermogen. Dit betekent echter niet dat in dergelijke gevallen de verkrijging van het liquidatiesaldo belastingvrij plaatsvindt. In die gevallen wordt het liquidatiesaldo immers verkregen van de stichting, een zelfstandige rechtspersoon, en niet van de erflater. De verkrijging van het liquidatiesaldo van een stichting is onderworpen aan schenkingsrecht tegen het hoogste tarief, namelijk dat voor niet-verwanten. Wij kunnen niet inzien waarom deze constructie voor de erfgenamen of de erflater aantrekkelijk zou kunnen zijn.

5. Coördinatiewet Sociale Verzekering

De leden van de VVD-fractie zien het goed dat als gevolg van de wijziging van artikel 6, eerste lid, onderdeel i, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering (CSV) de werknemersbijdrage in de collectieve aanvullende WAO-verzekering niet langer aftrekbaar is. De leden van de fractie van D66 zijn ook van mening dat deze uitkomst niet gewenst is.

Bij brief van 21 oktober 1993 heeft ook de Sociale Verzekeringsraad gewezen op dit gevolg van de wijziging van eerdergenoemd artikel. De Raad wijst erop dat er een ongelijkheid ontstaat ten opzichte van de aftrekbaarheid van de bijdragen voor een pensioenregeling. Voorts wijst de Raad erop dat in de onderhandelingen tussen werkgevers en werknemers over regelingen ter afdichting van het WAO-gat, uitdrukkelijk rekening is gehouden met de aftrekbaarheid van de werknemersbijdrage. Gelet op het voorgaande zal bij de hiervoor aangekondigde nota van wijziging een aanpassing van genoemd artikel 6, eerste lid, onderdeel i, worden voorgesteld, op grond waarvan de aftrekbaarheid van de werknemersbijdrage in de collectieve WAO-verzekering wordt hersteld.

6. Algemene ongevallenverzekeringopolissen

De leden van de fractie van D66 merken op dat bij verpanding en belening van algemene ongevallenverzekeringopolissen (AOV-polissen), net als bij verpanding en belening van lijfrenten, negatieve persoonlijke verplichtingen in aanmerking moeten worden genomen. Verpanding van deze polissen komt echter – aldus deze leden – vaak voor bij het verlenen van vestigingskredieten. Zij vragen het oordeel van de regering over het voorstel van de Raad van de Centrale Ondernemingsorganisaties om daarom voornoemd gevolg van verpanding in dit wetsvoorstel ongedaan te maken.

Artikel 45, eerste lid, onderdeel g, van de Wet op de inkomstenbelasting 1964 geeft een opsomming van «echte» onderhoudsvoorzieningen waarvoor premie-aftrek mogelijk is. Deze wet bevat verder bepalingen die moeten waarborgen dat de onderhoudsvoorzieningen regulier ten uitvoer worden gelegd, dat wil zeggen dat er geen handelingen worden verricht die in strijd zijn met het onderhoudskarakter. Zoals uiteengezet in de memorie van antwoord inzake het wetsvoorstel tot wijziging van de inkomstenbelasting (kapitaalverzekeringen en periodieke uitkeringen), heeft de wetgever, door opneming van de regeling betreffende de premie-aftrek voor aanspraken op periodieke uitkeringen ter zake van invaliditeit, ziekte of ongeval in genoemd onderdeel g, besloten om de bepalingen die moeten waarborgen dat de onderhoudsvoorzieningen regulier ten uitvoer worden gelegd ook op deze aanspraken van

toepassing te laten zijn (Kamerstukken II 1993/94, 20 023, nr. 5, blz. 7). Tevens is in genoemde memorie uiteengezet dat het in aanmerking nemen van negatieve persoonlijke verplichtingen bij belening of verpanding van een AOV-polis naar onze mening niet als een ongewenste uitkomst van het huidige regime kan worden beschouwd. Met het aanwenden van dergelijke polissen tot zekerheid voor een geldlening wordt namelijk het onderhoudskarakter in gevaar gebracht. Wij zien dan ook geen reden om op dit punt een wijziging aan te brengen.

Wel is in de resolutie van 25 oktober 1993, nr. DB93/3918M, onder meer gepubliceerd in V-N 1993, blz. 3427, een oplossing getroffen voor mogelijke problemen die direct na de invoering van de Brede herwaarding zijn ontstaan in verband met verpanding van AOV-polissen die onder het nieuwe regime vallen. In deze resolutie keurt de eerste ondergetekende, voor gevallen waarin de verpanding vóór 1 januari 1994 ongedaan is gemaakt, goed dat er voor de heffing van de inkomstenbelasting over de jaren 1992 en 1993 van uit wordt gegaan dat de verpanding niet heeft plaatsgevonden.

De Staatssecretaris van Financiën,
M. J. J. van Amelsvoort

De Staatssecretaris van Sociale Zaken en Werkgelegenheid,
J. Wallage